

ПЕСНИК БРАНИСЛАВ МАТИЋ У ИНТЕРВЈУУ ЦРНОГОРСКОМ ДНЕВНИКУ „ДАН”

Удео труда и чуда

Песник спасава свет од потпуног суноврата у баналност и стога не сме одустати. Митрополит и Патријарх су отишли, а ми ћемо врло брзо спознати ко је то заправо био међу нама и колики смо дар имали. Преокрет у Црној Гори је право чудо, али зло је још ту, вреба. Пазимо. Нижи духови грабе се за пендрек и дигитрон, а виши за перо и гудало. Треба их навести да дувају у исту тикву

Пише: Мила Милосављевић

У култури и издаваштву је преко тридесет година. Као уредник, приређивач и предговорник потписао је стотине књига, важне ауторе увео у српску културу и језик. Изнад свега, пак, Бранислав Матић (Лозница, 1965) плени својим песничким делом.

Ваша књига *Острво*, изашла недавно у Српској књижевној задрузи, привукла је велику пажњу и публике и критике. Утисак је ипак да ово време није наклоњено правој, високој поезији?

Чуди ли Вас то? Ово време није наклоњено ни Христу, ни Човеку, ни Доброти, ни Лепоти, ни Истини, ни Правди, ни Часту, ни Слободи. Из живота модерних материјалистичких варвара програмски се истискује све сакрално, молитвено, светло, узвишено, дубоко, свако „божанско оглашење у срцу човека”. Ништа од тога „нема прођу на тржишту” ове империје кича и разврата. Па како би онда такво време, толико у знаку демоније новца и нихилизма, могло да буде наклоњено поезији? И зар у таквој датости можемо одустати од ма чега побројаног, упркос вулгарним диктатима тржишта и овог пећинског либерализма?

Истинска поезија је у свим временима спасавала човека и свет од потпуног пада у баналност и бесмисао. Песник је незамењиви извршилац тог обреда. Његово је да не одступа, да плива узводно и са спокојном ведрином испуни своје призивање.

Родом сте из Јадра, даљим пореклом из Старе Херцеговине и Приморја (од средњовековних Војиновића). Откуд *острво* у наслову песничке књиге?

Острво је древни симбол, велики и важан. Врста издвојености из граје света, начин отклоне, облик непристајања. Острво је место отшелништва и искушења, богомислија и созерцања, тиховања. Сетимо се Сарепте и Патмоса. Сетимо се филма *Острво* Павела Лунгина или романа

Острво

Меше Селимовића. Моје острво је у сродничким везама са свим тим острвима. Можда и кључни исказ у мојој књизи гласи: „Не пловиш ти ка острвима, него постајеш острво.” Разуме се, реч је о духовним, личносним и метагеографским димензијама ствари.

Радите одговоран уреднички посао у издаваштву и медијима. Успевате ли, при том, да изборите време за поезију?

Сувише сам искусан да бих чекао. Отимам. Отимам време, отимам себе из разорних вртлога свакодневице, отимам оне тајанствене тренутке у којима нам се дешава „милост уобличења”. Марина Цветајева с правом каже да је у свакој великој поезији (и у сваком стваралачком чину) неопходан „удео труда и чуда”. У труду не штедим себе, а чуда настојим да заслужим, да за њих останем отворен, будан и чист.

Драго ми је и чувено начело прерафаелитског братства (XIX век): „Живети за лепоту, а не од ње.” Тако некако и ја: живим *од уредниковања, а за поезију*.

Не тактизирајте у изрицању својих вредносних (етичких), политичких и идеолошких ставова. Изгледа да ће стога са неких некњижевних адреса опет стизати напади на Вашу поезију?

Благо мени. Новица Тадић, велики српски песник из Пиве и мој некадашњи земунски комшија, записао је: „Понекад ми Господ помаже тако што припусти жгадију на ме.” Потписујем, благодаран на помоћи.

За кратко време, у овој тешкој години, СПЦ је остала без два велика архијереја: митрополита Амфилохија и патријарха Иринеја. Познавали сте их обојицу?

Много брже но што се очекује схватићемо, сви, ко је то заправо био међу нама. Величину

ових духовника не морамо мерити празнином која је настала њиховим одласком, него грандиозношћу њиховог примера и дела. Господ нам није дао само претешко бремене, него је пред нас истурио и пастире кадре да такво бремене носе.

Док су били ту, ми, малени и кратковиди, премеравали смо свог Митрополита и свог Патријарха аршинима својих сопствених слабости. Сагледавали их кроз нашу приземну политичку и ситносопственичку оптику. А њих двојица су пред нашим очима, сваки на свој начин, неслично сличан, победили ђавола. Надвладали два опака лица истог зла. Сведочили су Христа на начин који ће нас држати усправним у столећима што долазе. Како рече песник: ишли су путем, а пут се и испред и иза њих рађао.

У Црној Гори су се недавно догодиле крупне промене, не само политичке, први пут после тридесет година. Како то изгледа са Вашег осмотришта?

На Богојављење прошле године у часопису који уређујем објавио сам упечатљиву насловну страну на којој је писало: Црна Гора се јави! Ово што се догодило у Црној Гори показало је да су чуда, дабоме, могућа. Најбољи доказ смо ми сами: чудо опстајања. То нагло збацивање кривотворитељских окова у Црној Гори, и то израњање истинског образа народа, јесте право чудо. (А мислило се да је *ђаволијада* успела и да веродостојна Црна Гора више не постоји.)

Али сада се мора бити целомудрен, и храбар и опрезан, и врло одмерен и крајње одлучан. Посао није завршен, зло је и даље ту, вреба. Размере кривотворитељства су огромне, брутални етно-социјални инжењеринг трајао је предугих седамдесет пет година, од пасјих гробаља до светих литија. Оштећења су велика и по дубини и по ширини. Нека од њих прерасла су у изопачења, у патологију. Постоје ствари где се мора сећи, брзо и снажно. Али постоје и оне где не сме тако, него се мора лечити. Рез и процес се не смеју побркати. Култура, образовни систем и медији у томе имају улогу много пресуднију но што се иначе мисли. Нижи духови грабе се за пендрек и дигитрон, а виши за перо и гудало. Треба их усмерити да складно дувају у исту тикву.<

([Дан](#) , Подгорица, 22. фебруар 2021)

Објављено: понедељак, 1. март 2020, 00:50h